

Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində heyət üzvlərinin sertifikatlaşdırılması haqqında Əsasnamə

1. Ümumi müddəalar

1.1. “Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində heyət üzvlərinin sertifikatlaşdırılması haqqında Əsasnamə” (bundan sonra – “Əsasnamə”) Azərbaycan Respublikasının Ticarət Gəmiçiliyi Məcəlləsinə (bundan sonra - TGM), “Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” Beynəlxalq Konvensiyaya, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 20 aprel tarixli 395 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyası haqqında Əsasnamə”yə və digər qanunvericilik aktlarına əsasən hazırlanmışdır və Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində heyət üzvlərinin sertifikatlaşdırılmasına dair qaydaları müəyyən edir.

1.2. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində heyət üzvlərinə sertifikatlar (diplomlar), xüsusi hazırlıq şəhadətnamələri və təsdiqnamələr onların gəmidə üzmə stajı, yaşı, sağlamlıq vəziyyəti, peşə və xüsusi hazırlığı müvafiq tələblərə uyğun olduqda və ixtisas komissiyaları tərəfindən biliklərinin yoxlanmasının nəticələrinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dəniz Administrasiyası (bundan sonra – “Administrasiya”) tərəfindən verilir.

1.3. Azərbaycan Respublikası nəqliyyat donanması gəmilərində heyət üzvlərinin hazırlanması sahəsində fəaliyyət göstərən tədris müəssisələri Administrasiya tərəfindən verilmiş həmin tədris müəssisələrində ixtisas üzrə tədrisin “Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” Beynəlxalq Konvensiyanın tələblərinə uyğun həyata keçirilməsinə dair şəhadətnaməyə malik olmalıdırlar. Şəhadətnamə 5 il müddətinə verilir və arxa hissəsində tədris müəssisəsinin hər il ara yoxlamalarından keçməsi barədə qeyd aparılır.

1.4. Dənizçilərin hazırlanmasına dair təhsil və kurs proqramları Administrasiya tərəfindən təsdiq edilir.

1.5. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində komandir heyətinin sertifikatları (diplomları) belə sertifikatların müəyyən edilmiş tələblərə uyğun verilməsi barədə Administrasiya tərəfindən verilmiş sertifikatın (diplomun) ayrılmaz hissəsi olan təsdiqnamələr olduqda etibarlı hesab edilir.

1.6. Sertifikatlarına (diplomlarına) uyğun olaraq əmək funksiyasını yerinə yetirərkən gəmi heyəti üzvlərinin hərəkətləri (hərəkətsizliyi) və ya səriştəsizlikləri nəticəsində birbaşa insanların həyatına, dənizdə əmlakın saxlanılmasına və ya dəniz mühitinə zərərin vurulması təhlükəsi yarandıqda, habelə sənəd saxtakarlığının qarşısını almaq məqsədi ilə Administrasiya tərəfindən sertifikatlar (diplomlar) geri götürülə, ləğv edilə və ya onların qüvvədə olma müddəti dayandırılabilir.

1.7. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət

üzlərinə sertifikatlar (diplomlar) 5 il müddətinə verilir.

Etibarlılıq müddəti bitmiş sertifikatların (diplomların) yenisi ilə əvəz edilməsi üçün komandir heyəti üzvləri təkmilləşdirmə kurslarını bitirməli, Administrasiya tərəfindən bilik və bacarıqları imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır. Təkmilləşdirmə kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirən şəxslər imtahandan azad edilə bilər.

Sırası heyət üzvlərinin etibarlılıq müddəti bitmiş sertifikatlarının (diplomların) yenisi ilə əvəz edilməsi üçün təkmilləşdirmə kurslarını bitirmələri tələb edilmir və bu heyət üzvlərinə yalnız bilik və bacarıqları imtahan vasitəsilə yoxlandıqdan sonra Administrasiya tərəfindən yeni sertifikatlar (diplomlar) təqdim edilir.

1.8. Gəmi heyəti üzvləri sertifikatlaşdırılmaya dair tələblərdə göstərilmiş xüsusi hazırlıq kurslarından əlavə işlədiyi gəminin tipindən və təyinatından asılı olaraq əlavə xüsusi hazırlıq kurslarını keçməlidirlər.

1.9. “Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” Beynəlxalq Konvensiyaya əsasən gəmi heyət üzvlərinin bilik və bacarıqları aşağıdakı səviyyələrdə müvafiq funksiyalara uyğun olmalıdır.

Səviyyələr:

1. İdarəetmə səviyyəsi
2. İstismar səviyyəsi
3. Köməkçi səviyyəsi

Funksiyalar:

1. Gəmi sürücülüyü
2. Yükləmə işləri və yerləşdirilməsi
3. Gəmi əməliyyatlarının idarə edilməsi və insanlara qayğı
4. Gəminin mexaniki qurğuları

5. Elektrik avadanlıqları, elektron aparatlar və idarəetmə sistemləri
6. Texniki xidmət və təmir
7. Radio-rabitə

1.10. Dənizçi kapitan, kapitanın böyük köməkçisi, böyük mexanik, ikinci mexanik və radiooperator vəzifələrində işləmək üçün “Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” Beynəlxalq Konvensiyada müəyyən edilmiş hallarda gəmi sürücülüüyü, yük əməliyyatları və yerləşdirilməsi, gəmi əməliyyatlarının idarə edilməsi və insanlara qayğı, gəminin mexaniki qurğuları, elektrik avadanlıqları, elektron aparatlar və idarəetmə sistemləri, texniki xidmət və təmir, radio-rabitə istiqamətləri üzrə idarəetmə səviyyəsinə, digər komandir vəzifələrində işləmək üçün istismarçı səviyyəsinə, sırası heyət üzvü qismində işləmək üçün isə bu əsasnamə ilə müəyyən edildiyi halda köməkçi səviyyəsinə malik olmalıdır.

1.11. Gəmi kapitanları tərəfindən yalnız müvafiq sertifikatlara (diplomlara) və ya güzəştli icazəyə malik dənizçilər işə buraxıla bilərlər.

1.12. Müstəsna hallarda insanların sağlamlığına, əmlaka və ya ətraf mühitə təhlükə olmadıqda Administrasiya tərəfindən müvafiq vəzifədə işləməsi üçün zəruri sertifikata (diploma) malik olmayan dənizçiyə müəyyən gəmidə həmin vəzifəni tutmasına 6 aydan artıq olmayan müddətə güzəştli icazə verilə bilər.

1.13. Hər hansı bir vəzifəni tutmaq üçün güzəştli icazə yalnız həmin vəzifədən bir pillə aşağı olan vəzifəni tutmaq üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada verilmiş sertifikata (diploma) malik olan dənizçiyə verilə bilər.

1.14. Kapitan və ya böyük mexanik vəzifəsinin tutulması üçün güzəştli icazə yalnız fors-major şəraitlərdə və ancaq qısa zaman ərzində verilir.

1.15. Güzəştli icazədə göstərilmiş vəzifə ən qısa müddət ərzində həmin vəzifədə işləməyə hüquq verən müvafiq sertifikata (diploma) malik dənizçi tərəfindən tutulmalıdır.

1.16. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvləri müvafiq sertifikat (diplom) almadan əvvəl Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq fəaliyyət göstərən və Administrasiya tərəfindən bəyənilmiş tibb müəssisələrində sağlamlıq vəziyyətlərinin “Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” Beynəlxalq Konvensiyanın B-I/9-I və B-I/9-2 cədvəllərində nəzərdə tutulmuş minimum standartlara uyğun olmasının yoxlanılması məqsədilə müayinədən keçməlidirlər.

1.17. Azərbaycan Respublikasının səlahiyyətli orqanları tərəfindən xarici gəmilərdə nəzarət proseduralarının aparılması zamanı digər dövlət tərəfindən verilmiş sertifikatların, təsdiqnamələrin əsasında onların sahibləri tərəfindən öz vəzifələrini yerinə yetirərkən göstərilmiş hərəkət və ya hərəkətsizlik, diqqətsizlik nəticəsində insan həyatına, əmlaka, dənizin mühitinə qarşı birbaşa təhlükənin yaranmasına səbəb olmuşsa və ya sertifikatların, onları təsdiq edən sənədlərin qanunsuz olaraq verilməsinin aşkar edildiyi hallarda Administrasiya tərəfindən bayraq dövlətinə məlumat verməklə pozuntu faktı və dərəcəsi araşdırılır, araşdırmanın nəticəsinə uyğun olaraq müvafiq tədbirlərin görülməsi təmin edilir.

II. Sertifikatların (diplomların), xüsusi hazırlıq şəhadətnamələrinin və təsdiqnamələrin qeydiyyatının aparılması qaydası.

2.1. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvlərinə verilən sertifikatlar (diplomlar), xüsusi hazırlıq şəhadətnamələri, güzəştli icazələr və təsdiqnamələr Administrasiyada vəzifələr üzrə ayrı-ayrılıqda kağız və elektron formatda qeydiyyata alınır.

2.2. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvlərinə verilən sertifikatların (diplomların), xüsusi hazırlıq şəhadətnamələrinin, güzəştli icazələrin və təsdiqnamələrin qeydiyyatı zamanı aşağıdakılar göstərməlidir:

– dənizçinin adı, soyadı, atasının adı, cinsi, anadan olduğu tarix, ixtisası, tibbi şəhadətnamənin verildiyi son tarix;

– verilmiş sertifikatlar (diplomlar), xüsusi hazırlıq şəhadətnamələri, güzəştli icazələr və təsdiqnamələrin növü, nömrəsi, verildiyi tarix, etibarlılıq müddəti, itirilməsi, dayandırılması, yarasız vəziyyətdə olması, ləğv edilməsi;

– dənizçinin sertifikatında (diplomunda) göstərilmiş məhdudiyət, funksiyalar və cavabdehlik səviyyəsi.

2.3. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvlərinə verilən sertifikatların (diplomların), xüsusi hazırlıq şəhadətnamələrinin, güzəştli icazələrin və təsdiqnamələrin qeydiyyatı zamanı əldə edilən məlumatların yerləşdirilməsinə, eləcə də qorunub saxlanılmasına Administrasiyanın buna məsul olan əməkdaşları cavabdehlik daşıyırlar.

III. Sertifikatlaşdırılmaya dair tələblər.

3.1. Nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvlərinə verilən sertifikatlar (diplomlar) aşağıdakılardır:

3.1.1. Komandir heyəti üçün nəzərdə tutulan sertifikatlar (diplomlar):

3.1.1.1. Gəmi sürücüləri üzrə:

– Sahilboyu üzgüçülükdə istismar olunan və gross tonnajı 500-dən az olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisi;

– Sahilboyu üzgüçülükdə istismar olunan və gross tonnajı 500-dən az olan gəmilərdə kapitan;

– Gross tonnajı 500 və artıq olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisi;

– Gross tonnajı 500-dən 3000-ə qədər olan gəmilərdə kapitanın böyük köməkçisi;

– Gross tonnajı 500-dən 3000-ə qədər olan gəmilərdə Kapitan;

– Gross tonnajı 3000 tondan artıq olan gəmilərdə kapitanın böyük köməkçisi;

– Gross tonnajı 3000 və artıq olan gəmilərdə Kapitan.

3.1.1.2. Gəmi mexanikləri üzrə:

- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan az olan gəmilərdə növbə mexaniki;
- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan az olan gəmilərdə böyük mexanik;
- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt və artıq olan gəmilərdə növbə mexaniki;
- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-a qədər olan gəmilərdə ikinci mexanik;
- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-a qədər olan gəmilərdə böyük mexanik;
- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 3000 kVt və artıq olan gəmilərdə ikinci mexanik;
- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 3000 kVt və artıq olan gəmilərdə böyük mexanik;

3.1.1.3. Gəmi elektrik mexanikləri üzrə:

- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan az olan gəmilərdə gəmi elektrik mexaniki;
- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt və artıq olan gəmilərdə gəmi elektrik mexaniki;
- Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt və artıq olan gəmilərdə gəmi baş elektrik mexaniki;

3.1.1.4. Gəmi radio mütəxəssisləri üzrə:

- Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin məhdud rayon operatoru;
- Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin ümumi rayon operatoru;
- 2-ci dərəcəli radioelektronik;
- 1-ci dərəcəli radioelektronik;
- Gəmi radio operatoru.

3.1.1.5. Gəminin tibb mütəxəssisləri üzrə:

- Gəmi həkimi.

3.1.1.6. Gəminin yanğına qarşı avadanlıqları və yanğınla mübarizə üzrə:

- yanğın söndürmə üzrə kapitan köməkçisi.

3.1.1.7. Sərnişinlərlə bağlı məsələlər üzrə:

- Kapitanın sərnişin üzrə köməkçisi.

3.1.2. Sırasıyla heyət üzvləri üçün sertifikatlar (diplomlar):

- bosman;
- ixtisaslaşmış matros;
- matros;
- gəmi motorçusu;
- gəmi elektriki;
- gəmi aşpazı;
- gəmi kran operatoru
- gəmi kranmeysteri
- donkerman;
- stüard
- gəmi çilingəri
- gəmi qaynaqçısı
- gəmi tornaçısı

3.1.3. Xüsusi hazırlıq kursları və şəhadətnamələri:

- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə)
- Tankerlərdə işləmək üçün tanışlıq kursu:
- Ro-Ro sərnəşin gəmilərində işləmək üçün hazırlıq və kvalifikasiya:
- Sərnəşin gəmilərində işləmək üçün mütəxəssis (yalnız bu tip gəmilər üçün):
- Təhlükəli və zərərli yüklərin daşınması:
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis :
- Gəmidə Tibbi Nəzarət :
- Gəmidə İlk Tibbi Yardım:
- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik kursları
- Əmniyyətli İdarəetmə Haqqında Beynəlxalq Məcəllə:
- Radar müşahidəsi və təsviri, Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələrinin istismarı:
- Qlobal Dəniz Fəlakət və Əmniyyətli Rabitə Sisteminin Ümumi Rayon operatoru:
- Qlobal Dəniz Fəlakət və Əmniyyətli Rabitə Sisteminin Məhdud Rayon operatoru:
- Gəmi Dizel Energetik Qurğularının istismarına dair Trenajor:
- Gəmi Qazanalizatorları və onların İstismarı:
- Sürətli Xilasetmə Qayıq Mütəxəssisi:
- Neftdaşıyan tankerlərin istismarı:
- Təkmilləşdirmə kursları:
- Gəminin İdarə Olunması və Manevr Edilməsi:
- Kapitan Körpüsü Komandası və Növbə Çəkmənin Təşkili:
- Gəmi Əmniyyətliliyi üzrə Məsul Şəxs:
- İnert Qaz Sistemi:
- Xam Neftlə Yuyulma Sistemi:

- Elektron Xəritə Displayinin və İnformasiya Sistemlərinin İstismar Qaydaları:

- Gəmi Mühafizəsi üzrə Məsul şəxs:

3.2. Sahilboyu üzgüçülükdə istismar olunan gross tonnaja 500-dən az olan gəmidə kapitanın növbə köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.2.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.2.2. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında müvafiq kursları bitirməli və naviqasiya növbəsi çəkən sırası heyət üzvü qismində 12 aydan az olmayan üzmə stajına malik olmalıdır;

3.2.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Radar müşahidəsi və təsviri, Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələrinin istismarı;

– İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Radioreqlamentə uyğun olaraq müvafiq kurslar.

3.2.4. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.2.5. Dənizçinin ixtisas üzrə istismar səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.3. Sahilboyu üzgüçülükdə istismar olunan gross tonnaja 500-dən az olan gəmidə kapitan sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.3.1. yaşı 20-dən az olmamalıdır;

3.3.2. dəniz nəqliyyatı sahəsində müvafiq ixtisas üzrə təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş kursları bitirməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.3.3. gross tonnaja 500-dən az olan gəmilərdə kapitanın növbətçi köməkçisi vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.3.4. Aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Radar müşahidəsi və təsviri, Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələrinin istismarı;

– İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Gəmidə tibbi nəzarət;

– Yangınla mübarizə (geniş proqram üzrə);

– Radioreqlamentə uyğun olaraq müvafiq kurslar.

3.3.5. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.3.6. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.4. Gross tonnaja 500 və artıq olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.4.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.4.2. dəniz nəqliyyatı sahəsində müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, gəmilərdə naviqasiya növbəsi çəkən sırayı heyət üzvü qismində 6 aydan az olmayan üzmə stajına malik olmalıdır;

3.4.3. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.4.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Radar müşahidəsi və təsviri, Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələrinin istismarı;

– Radioreqlamentə uyğun olaraq müvafiq kurslar;

– İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə);

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Gəmidə tibbi nəzarət.

3.4.5. Dənizçinin ixtisas üzrə istismar səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.5. Gross tonnaja 500-dən 3000- ə qədər olan gəmilərdə kapitanın böyük köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.5.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.5.2. dəniz nəqliyyatı sahəsində müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, gross tonnaja 500-dən artıq olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisi vəzifəsində 18 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.5.3. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.5.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir;

– Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin məhdud rayon operatoru;

– Radar müşahidəsi və təsviri, Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələrinin istismarı;

– İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Yanğınla mübarizə geniş proqram üzrə;

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Gəmidə tibbi nəzarət;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.5.5. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.6. Gross tonnaja 500-dən 3000- ə qədər olan gəmilərdə kapitan sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.6.1. dəniz nəqliyyatı sahəsində müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, gross tonnaja 500-dən artıq olan gəmilərdə kapitanın böyük köməkçisi vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.6.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.6.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin ümumi rayon operatoru;

– Radar müşahidəsi və təsviri, Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələrinin istismarı;

– İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə);

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Gəmidə tibbi nəzarət;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Gəminin idarə olunması və manevr edilməsi;

– Kapitan körpüsü komandası və növbə çəkmənin təşkili.

3.6.4. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı idarəetmə səviyyəsində ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.7. Gross tonnaja 3000-dən artıq olan gəmilərdə kapitanın böyük köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.7.1. dəniz nəqliyyatı sahəsində müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, gross tonnaja 500-dən artıq olan gəmilərdə kapitanın növbə köməkçisi vəzifəsində 18 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.7.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.7.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin ümumi rayon operatoru;

– Radar müşahidəsi və təsviri, Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələrinin istismarı;

– Gəmi ilə ilkin tanışlıq və təhlükəsizlik;

– Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə);

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Gəmidə tibbi nəzarət;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Gəminin idarə olunması və manevr edilməsi;

– Kapitan körpüsü komandası və növbə çəkmənin təşkili.

3.7.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.8. Qross tonnaja 3000-dən artıq gəmilərdə kapitan sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.8.1. dəniz nəqliyyatı sahəsində müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, qross tonnaja 500-dən artıq olan gəmilərdə kapitanın böyük köməkçisi vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.8.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.8.3. Aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin ümumi rayon operatoru;

– Radar müşahidəsi və təsviri, Avtomatik Radar Müşahidə Vasitələrinin istismarı;

– İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Yanğınla mübarizə geniş proqram üzrə;

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Gəmidə Tibbi Nəzarət;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Gəminin idarə olunması və manevr edilməsi;

– Kapitan körpüsü komandası və növbə çəkmənin təşkili.

3.8.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.9. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan az olan gəmilərdə növbə mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.9.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.9.2. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında müvafiq kursları bitirməli və gəmilərdə maşın şöbəsi heyətinin tərkibində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır.

3.9.3. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.9.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə);

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.9.5. Dənizçinin ixtisas üzrə istismar səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.10. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan az olan gəmilərdə böyük mexanik sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.10.1. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında müvafiq kursları bitirməli və baş mühərriklərin ümumi gücü 750 kVt-dan az olan gəmilərdə növbə mexaniki vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.10.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;
3.10.3. Aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;
- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.10.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.11. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt və artıq olan gəmilərdə növbə mexaniki sertifikatının verilməsi üçün tələblər:

3.11.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;
3.11.2. müvafiq ixtisas üzrə təhsili olmalıdır;
3.11.3. Gəmilərdə maşın şöbəsində növbə çəkən heyətin tərkibində 6 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;
3.11.4. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;
3.11.5. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;
- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.11.6. Dənizçinin ixtisas üzrə istismar səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.12. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-dək olan gəmilərdə ikinci mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.12.1. müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, eləcə də baş mühərriklərin ümumi gücü 750 kVt və artıq olan gəmilərdə növbə mexaniki vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.12.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.12.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;
- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.12.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.13. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt -dan 3000 kVt- dək olan gəmilərdə böyük mexanik sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.13.1. müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, eləcə də baş mühərriklərin ümumi gücü 750 kVt və artıq olan gəmilərdə ikinci mexanik vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.13.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.13.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;
- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.13.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.14. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 3000 kVt və artıq olan gəmilərdə ikinci mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.14.1. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.14.2. müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, eləcə də baş mühərriklərin ümumi gücü 750 kVt və artıq olan gəmilərdə növbətçi mexanik vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.14.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;
- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.14.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.15. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 3000 kVt və artıq olan gəmilərdə böyük mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.15.1. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.15.2. müvafiq ixtisas üzrə təhsilə, eləcə də Baş mühərriklərin ümumi gücü 750 kVt və artıq olan gəmilərdə ikinci mexanik vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.15.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;
- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.15.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.16. Baş mühərriklərinin ümumi gücü gücü 750 kVt-dan az olan gəmilərdə elektrik-mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.16.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.16.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.16.3. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında müvafiq kursları bitirməli və gəmilərdə maşın şöbəsi heyətinin tərkibində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır.

3.16.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.16.5. Dənizçinin ixtisas üzrə istismar səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.17. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt -dan artıq olan gəmilərdə elektrik-mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.17.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.17.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.17.3. Müvafiq ixtisas üzrə təhsili olmalıdır;

3.17.4. Gəmilərdə maşın şöbəsində növbə çəkən heyətin tərkibində 6 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.17.5. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Yanğınlı mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.17.6. Dənizçinin ixtisas üzrə istismar səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.18. Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan artıq olan gəmilərdə baş elektrik-mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.18.1. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.18.2. müvafiq ixtisas üzrə təhsili olmalıdır;

3.18.3. Baş mühərriklərin ümumi gücü 750 kVt-dan artıq olan gəmilərdə elektrik mexaniki vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.18.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;
- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.18.5. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.19. Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin məhdud rayon operatoru sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.19.1. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.19.2. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında “Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin məhdud rayon operatoru” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.19.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.19.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.20. Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin ümumi rayon operatoru sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.20.1. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.20.2. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında “Qlobal dəniz fəlakət və əmniyyətli rabitə sisteminin ümumi rayon operatoru” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.20.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.20.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.21. İkinci dərəcəli gəmi radioelektroniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.21.1. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.21.2. müvafiq ixtisas üzrə təhsilə malik olmalıdır;

3.21.3. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.21.4. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.22. Birinci dərəcəli gəmi radioelektroniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.22.1. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.22.2. müvafiq ixtisas üzrə təhsilə malik olmalıdır;

3.22.3. İkinci dərəcəli gəmi radioelektronik diplomuna və bu ixtisas üzrə gəmi heyəti tərkibində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.22.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.22.5. Dənizçinin ixtisas üzrə idarəetmə səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.23. Gəmi radio operatoru sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.23.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.23.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.23.3. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında “Gəmi radio operatoru” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.23.4. İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik üzrə xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

3.23.5. Dənizçinin ixtisas üzrə istismar səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.24. Gəmi həkimi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.24.1. yaşı 20-dən az olmamalıdır;

3.24.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.24.3. Müvafiq təhsilə malik olmalıdır;

3.24.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə tibbi nəzarət;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.25. Yanğın söndürmə üzrə kapitan köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.25.1. yaşı 20-dən az olmamalıdır;

3.25.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.25.3. müvafiq təhsilə və ya Administrasiyası tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında “Yanğın söndürmə üzrə kapitan köməkçiləri” kursunu bitirmiş, habelə gross tonajı 500-dən artıq olan gəmilərdə kapitan, böyük köməkçi, növbə köməkçisi, böyük mexanik, ikinci mexanik, növbə mexaniki və bosman vəzifələrində ümumilikdə 5 il üzmə stajına malik olmalıdır;

3.25.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Gəmidə ilk tibbi yardım;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.25.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.26. Kapitanın sərnəşin üzrə köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.26.1. Yaşı 20-dən az olmamalıdır;

3.26.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.26.3. Müvafiq dənizçilik təhsilinə və gross tonajı 500-dən artıq olan gəmilərdə kapitan, kapitanın böyük köməkçi, növbə köməkçisi, böyük mexanik, ikinci mexanik, növbə mexaniki vəzifələrində ümumilikdə 5 il üzmə stajına malik olmalıdır;

3.26.4. Aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Gəmidə ilk tibbi yardım, gəmidə tibbi nəzarət;

– Ro-Ro sərnəşin gəmilərində işləmək üçün hazırlıq və kvalifikasiya;

– Sərnəşin gəmilərində işləmək üçün mütəxəssis;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.25.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.27. Bosman sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.27.1. yaşı 20-dən az olmamalıdır;

3.27.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.27.3. Müvafiq təhsilə malik olmalı və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “gəmi bosmanı” hazırlanması kurslarının bitirilməsinə dair sənədə, eləcə də gəmidə ixtisaslaşmış matros vəzifəsində 36 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

2.27.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Gəmidə ilk tibbi yardım;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;
- Yanğınla mübarizə (geniş proqram üzrə).

3.26.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.28. Matros sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.28.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.28.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.28.3. Müvafiq təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “gəmi matrosu” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.28.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.28.5. Dənizçinin ixtisas üzrə yardımçı səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.29. İxtisaslaşmış matros sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.29.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.29.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.29.3. Müvafiq təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “gəmi matrosu” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə, eləcə də matros vəzifədə gəmi heyəti tərkibində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.29.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.29.5. Dənizçinin ixtisas üzrə yardımçı səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.30. Gəmi motorçusu sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.30.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.30.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.30.3. Müvafiq təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “gəmi motorçusu” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.30.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- Gəmi ilə ilkin tanışlıq və təhlükəsizlik;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.30.5. Dənizçinin ixtisas üzrə yardımçı səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.31. Gəmi elektriki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.31.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.31.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.31.3. Müvafiq təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “gəmi elektriki” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.31.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

3.31.5. Dənizçinin ixtisas üzrə yardımçı səviyyəsində bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.32. Gəmi aşpazı sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.32.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.32.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.32.3. Müvafiq təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “gəmi aşpazı” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.32.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.32.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.33. Gəmi krançası sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.33.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.33.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.33.3. Müvafiq təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “gəmi krançası” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə malik olmalıdır;

3.33.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

- İlk tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;
- Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.33.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.34. Gəmi kranmeysteri sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.34.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.34.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.34.3. Müvafiq təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “gəmi elektriki” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə, eləcə də gəmi krançısı vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq iş stajına malik olmalıdır;

3.34.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Gəmi ilə ilkin tanışlıq və təhlükəsizlik;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.34.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.35. Donkerman sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.35.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.35.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.35.3. Müvafiq təhsilə və ya Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında istehsalatda “Donkerman” kurslarının bitirilməsinə dair sənədə və bosman, ixtisaslaşmış matros, gəmi motorçusu, və ya elektrik vəzifəsində 36 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır;

3.35.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis.

3.35.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.36. Stüard (bufetçi, xidmətçi, sərnişin gəmilərində bort baxıcısı, ofisiant, növbətçi v. s.) sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər:

3.36.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.36.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.36.3. müvafiq təhsili olmalıdır;

3.36.4. aşağıda göstərilən xüsusi hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– İlkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis;

– Sərnişin gəmilərində işləmək üçün mütəxəssis (yalnız bu tip gəmilər üçün);

– “Ro-Ro” sərnişin gəmilərində işləmək üçün hazırlıq və kvalifikasiya.

3.36.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.37. Gəmi tornaçısı sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər;

3.37.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.37.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.37.3. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş gəmi tornaçısının hazırlanması proqramına və ya istehsalatda “gəmi tornaçısı” hazırlanması proqramına uyğun olaraq kursların bitirilməsinə dair müvafiq sənədə malik olmalıdır;

3.37.4. aşağıda göstərilən hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Gəmi ilə ilkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis/

3.37.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.38. Gəmi çilingəri sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər;

3.38.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.38.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.38.3. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş gəmi çilingərinin hazırlanması proqramına və ya istehsalatda “gəmi çilingəri” hazırlanması proqramına uyğun olaraq kursların bitirilməsinə dair müvafiq sənədə malik olmalıdır;

3.38.4. aşağıda göstərilən hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Gəmi ilə ilkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis

3.38.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

3.39. Gəmi qaynaqçısı sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblər;

3.39.1. yaşı 18-dən az olmamalıdır;

3.39.2. Sağlamlıq vəziyyəti müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməlidir;

3.39.3. Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş gəmi qaynaqçısının hazırlanması proqramına və ya istehsalatda “gəmi qaynaqçısı” hazırlanması proqramına uyğun olaraq kursların bitirilməsinə dair müvafiq sənədə malik olmalıdır;

3.39.4. aşağıda göstərilən hazırlıq kurslarını müvəffəqiyyətlə bitirməlidir:

– Gəmi ilə ilkin tanışlıq və əsas təhlükəsizlik;

– Xilasedici qayıq və sallar üzrə mütəxəssis

3.39.5. Dənizçinin ixtisas üzrə bilik və bacarığı ixtisas komissiyası tərəfindən kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

IV. Xüsusi hazırlıq şəhadətnamələrinin verilməsi üçün tələblər:

4.1. Xüsusi hazırlıq şəhadətnamələri aşağıda göstərilən şəxslərə verilir:

- a) Dənizçilik sahəsində fəaliyyət göstərən orqan, şirkət, təşkilat və müəssisə əməkdaşlarına;
- b) Dənizçilərin hazırlanması sahəsində fəaliyyət göstərən tədris, təlim-tədris və təlim-məşq mərkəzlərinin əməkdaşlarına;
- c) Nəqliyyat donanması gəmilərinin və özü hərəkət edən və ya etməyən üzən qazma qurğularının heyət üzvlərinə;

4.2. Xüsusi hazırlıq şəhadətnamələrini almaq istəyən namizəd aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidir:

- şəxsiyyəti təsdiq edən sənəd və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş surəti;
- sağlamlıq haqqında arayış;
- Administrasiya tərəfindən təsdiq edilmiş proqram əsasında müvafiq kursları müvəffəqiyyətlə bitirməsi haqqında sənəd (imtahan protokolu, tədris müəssisəsinin müvafiq əmri və s.);
- diplom və ya ixtisas şəhadətnaməsi və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş surəti;
- 2 ədəd 3x4 ölçüdə fotosəkil.

4.3. Dənizçinin xüsusi hazırlıq şəhadətnamələrini almaq üçün bilik və bacarığı imtahan vasitəsilə yoxlanılmalıdır.

V. Dənizçinin ixtisas üzrə müvafiq səviyyədə bilik və bacarığının qiymətləndirilməsi məqsədilə imtahanların keçirilməsi qaydası.

5.1. Dənizçinin ixtisas üzrə müvafiq səviyyədə bilik və bacarığı Administrasiya tərəfindən yaradılmış ixtisas komissiyası tərəfindən keçirilən yazılı və ya test imtahanı vasitəsilə yoxlanılır.

5.2. İxtisas komissiyası tərəfindən imtahanın keçirilməsi namizədin müraciət etdiyi gündən 1 ay müddətində həyata keçirilir.

5.3. İxtisas komissiyası tərəfindən imtahanın keçirilməsi zamanı Administrasiyanın rəisinin yazılı müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasında dəniz nəqliyyatı sahəsində fəaliyyət göstərən təlim-tədris mərkəzlərinin texniki bazasından istifadə edilə bilər.

5.4. Müvafiq sertifikatı (diplomu) əldə etmək məqsədilə müraciət edən şəxs yalnız bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş tələblərə uyğun gəlməsini təsdiq edən sənədləri Administrasiyaya təqdim etdikdən sonra imtahana buraxılır.

5.5. İmtahan sualları müvafiq mütəxəssislər tərəfindən hazırlanaraq ixtisas komissiyasının iclasında təsdiq edilir.

5.6. İmtahana buraxılarkən dənizçinin şəxsiyyəti dəqiqləşdirilməli, imtahanın aparılma qaydası və hüquqları izah edilməlidir.

5.7. Namizəd o zaman imtahanı müvəffəqiyyətlə keçmiş hesab edilir ki, o imtahan nəticəsində əldə etmək istədiyi sertifikat (diplom) üzrə vəzifələrin icrası zamanı dənizdə insan həyatına, gəmiyə, əmlaka, dəniz mühitinə ziyan vurulması hallarını istisna edən bacarığını nümayiş etdirmiş olsun.

5.8. İmtahanın nəticələri imtahan edənlərin və ixtisas komissiyasının sədri tərəfindən imzalanan imtahan protokolları ilə rəsmiləşdirilir.

5.9. İmtahanın nəticəsindən narazı qalan namizəd bununla bağlı Administrasiyanın rəisinə yazılı müraciət edir və 15 (on beş) gün müddətində Administrasiyanın rəisi tərəfindən yaradılmış Apelyasiya Komissiyası tərəfindən həmin namizədin bilik və bacarığı kompüter testi və ya yazılı imtahan vasitəsilə yoxlanılaraq yekun qərar qəbul edilir.

VI. Azərbaycan Respublikası nəqliyyat donanması gəmilərində heyət üzvlərinin hazırlanması sahəsində fəaliyyət göstərən tədris müəssisələrində çalışan müəllim, təlimatçı, metodist və imtahan edənlərə dair tələblər.

6.1. Azərbaycan Respublikası nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvlərinin hazırlanması sahəsində fəaliyyət göstərən tədris müəssisələrində çalışan müəllim, təlimatçı, metodist və imtahan edənlər “Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” Beynəlxalq Konvensiyanın tələblərinə uyğun olaraq dənizçilərin gəmidə və ya sahilə bilik və bacarıqlarının qiymətləndirilməsi, eləcə də hazırlığın müəyyən növləri və səviyyələri üzrə zəruri ixtisasa malik olmalıdırlar.

6.2. Azərbaycan Respublikası nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvlərinin hazırlanması sahəsində fəaliyyət göstərən tədris müəssisələrində çalışan müəllim, təlimatçı, metodist və imtahan edənlər vəzifəyə təyin edilərkən onların namizədliyi Administrasiya ilə razılaşdırılmalıdır.

6.3. Müəllimlərə dair tələblər:

- Müvafiq ixtisas üzrə təhsil;
- Müvafiq ixtisas üzrə 3 ildən az olmayaraq üzmə stajı;
- Müvafiq ixtisas üzrə sertifikat (diplom);
- Tədris olunan fənn üzrə təlimatçı şəhadətnaməsi.

6.4. Təlimatçı, metodist və imtahan edənlərə dair tələblər:

– Müvafiq ixtisas üzrə təhsilə malik olmalıdır;

– Sertifikatına (diplomuna) əsasən gəmi sürücülüüyü, yük əməliyyatları və yerləşdirilməsi, gəmi əməliyyatlarının idarə edilməsi, gəmi mexaniki qurğularının idarə edilməsi sahəsində idarəetmə səviyyəsinə və həmin sertifikat (diplom) üzrə 5 ildən az olmayaraq üzmə stajına malik olmalı, digər ixtisaslar üzrə isə əməliyyat səviyyəsinə və həmin sertifikat (diplom) üzrə 3 ildən az olmayaraq üzmə stajına malik olmalıdır.

- Tədris olunan fənn üzrə təlimatçı şəhadətnaməsinə malik olmalıdırlar.

VII. Hərbi-dənizçilik məktəbini bitirmiş və ehtiyatda olan dənizçilərin sertifikatlaşdırılmasına dair tələblər.

7.1. Gəmi sürücüləri üzrə:

7.1.1. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmiçilik və gəmilərin hərəkətinin idarə olunması ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş gross tonnajı 500-dən artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitanın növbə

köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, gəmi komandiri və ya HH-1 (hərbi hissənin şturmanı) komandiri vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə gross tonnaja 500-dən artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitanın növbə köməkçisi sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir heyəti tərkibində üzmə stajı daxildir.

7.1.2. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmiçilik və gəmilərin hərəkətinin idarə olunması ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş gross tonnaja 500-dən 3000-ə qədər olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitanın böyük köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, gəmi komandiri və ya HH-1 (hərbi hissənin şturmanı) komandiri vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə gross tonnaja 500-dən 3000-ə qədər olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitanın böyük köməkçisi sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

7.1.3. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmiçilik və gəmilərin hərəkətinin idarə olunması ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş gross tonaja 500-dən 3000-ə qədər olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitan sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, gross tonnaja 500-dən 3000-ə qədər olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitanın böyük köməkçisi vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə gross tonnaja 500-dən 3000-ə qədər olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitan sertifikatı (diplomu) verilə bilər.

7.1.4. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmiçilik və gəmilərin hərəkətinin idarə olunması ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş gross tonaja 3000-dən artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitanın böyük köməkçisi sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, gəmi komandiri və ya HH-1 (hərbi hissənin şturmanı) komandiri vəzifəsində 60 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə gross tonnaja 3000-dən artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitanın böyük köməkçisi sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

7.1.5. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmiçilik və gəmilərin hərəkətinin idarə olunması ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş gross tonnaja 3000-dən artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitan sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, gross tonnaja 3000-dən artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitanın böyük köməkçisi vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə gross tonnaja 3000-dən artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində kapitan sertifikatı (diplomu) verilə bilər.

7.2. Gəmi mexanikləri üzrə:

7.2.1. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmi enerji avadanlıqları ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan artıq olan gəmilərdə növbə mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, DH-5 (elektromexaniklərin döyüş hissəsi)

komandiri, divizion komandiri və qrup komandiri vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan artıq olan gəmilərdə növbə mexaniki sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxildir.

7.2.2. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmi enerji avadanlıqları ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-dək olan gəmilərdə ikinci mexanik sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, DH-5 (elektromexaniklərin döyüş hissəsi) komandiri, divizion komandiri və qrup komandiri vəzifəsində 36 aydan az olmayaraq iş stajına malik olan dənizçilərə Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-dək olan gəmilərdə ikinci mexanik sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

7.2.3. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmi enerji avadanlıqları ixtisası üzrə bitirmiş, baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-a qədər olan nəqliyyat donanması gəmilərində ikinci mexanik vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan 3000 kVt-a qədər olan nəqliyyat donanması gəmilərində böyük mexanik sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

7.2.4. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmi enerji avadanlıqları ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş Baş mühərriklərinin ümumi gücü 3000 kVt-dan artıq olan gəmilərdə ikinci mexanik sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, DH-5 (elektromexaniklərin döyüş hissəsi) komandiri, divizion komandiri və qrup komandiri vəzifəsində 48 aydan az olmayaraq iş stajına malik olan dənizçilərə Baş mühərriklərinin ümumi gücü 3000 kVt-dan artıq olan gəmilərdə ikinci mexanik sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

7.2.5. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmi enerji avadanlıqları ixtisası üzrə bitirmiş, baş mühərriklərinin ümumi gücü 3000 kVt-dan artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində ikinci mexanik vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə baş mühərriklərinin ümumi gücü 3000 kVt-dan artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində böyük mexanik sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

7.3. Gəmi elektrik mexanikləri üzrə:

7.3.1. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmi enerji avadanlıqları ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan artıq olan gəmilərdə elektrik mexaniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, DH-5 (elektromexaniklərin döyüş hissəsi) komandiri, divizion komandiri və qrup komandiri vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə Baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan artıq olan gəmilərdə elektrik mexaniki sertifikatı (diplomu) verilə

bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxildir.

7.3.2. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini gəmi enerji avadanlıqları ixtisası üzrə bitirmiş, baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində elektrik mexanik vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə baş mühərriklərinin ümumi gücü 750 kVt-dan artıq olan nəqliyyat donanması gəmilərində baş elektrik mexaniki sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

7.4. Gəmi radio-operatorları üzrə:

7.4.1. Hərbi- dəniz tədris müəssisələrini radiotexnika ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş ikinci dərəcəli gəmi radio-operatoru sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, DH-4 (rabitə döyüş hissəsi) komandiri və ya divizion mütəxəssisi vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə ikinci dərəcəli gəmi radio-operatoru sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxildir.

7.4.2. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini radiotexnika ixtisası üzrə bitirmiş, ikinci dərəcəli gəmi radio-operatoru vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə birinci dərəcəli gəmi radio operatoru sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

7.5. Gəmi radioelektronikləri üzrə:

7.5.1. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini radioelektronik ixtisası üzrə bitirmiş, bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş ikinci dərəcəli gəmi radioelektroniki sertifikatının (diplomunun) verilməsi üçün tələblərə cavab verən, DH-4 (rabitə döyüş hissəsi) komandiri və ya divizion mütəxəssisi vəzifəsində 24 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə ikinci dərəcəli gəmi radioelektroniki sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxildir.

7.5.2. Hərbi-dəniz tədris müəssisələrini radiotexnika ixtisası üzrə bitirmiş, ikinci dərəcəli gəmi radioelektroniki vəzifəsində 12 aydan az olmayaraq üzmə stajına malik olan dənizçilərə birinci dərəcəli gəmi radioelektroniki sertifikatı (diplomu) verilə bilər. Qeyd edilən staja müdavim praktikasını müddətində, habelə sırası və kiçik komandir maşın heyəti tərkibində üzmə stajı daxil deyildir.

VIII. Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağı altında üzən gəmilərdə gəmi heyəti üzvü vəzifəsində işləmək üçün əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sertifikatlarına (diplomlarına) təsdiqnamələrin verilməsi.

8.1. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində gəmi heyəti üzvü vəzifəsində işləmək üçün əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan

şəxslərin sertifikatlarına (diplomlar) təsdiqnamələrin verilməsi Administrasiya tərəfindən müsahibə yolu ilə həyata keçirilir.

8.2. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində gəmi heyəti üzvü vəzifəsində işləmək üçün əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sertifikatlarına (diplomlar) təsdiqnamələr 15 iş günü müddətində verilir.

8.3. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində gəmi heyəti üzvü vəzifəsində işləmək üçün əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sertifikatlarına (diplomlarına) təsdiqnamələr 5 (beş) ildən artıq olmayan müddətə verilir.

8.4. Dənizçinin hərəkətləri (hərəkətsizliyi) və ya səriştəsizliyi nəticəsində birbaşa insanların həyatına, dənizdə əmlakın saxlanılmasına və ya dəniz mühitinə zərərin vurulması təhlükəsi yarandıqda, habelə sənəd saxtakarlığının qarşısının alınması məqsədilə Administrasiya tərəfindən sertifikata (diploma) verilən təsdiqnamə geri götürülə, ləğv edilə və ya qüvvədə olması dayandırılabilir. Bu zaman sertifikatı (diplomu) verən dövlətin səlahiyyətli orqanına məlumat verilir.

8.5. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərində gəmi heyəti üzvü vəzifəsində işləmək üçün əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sertifikatlarına (diplomlar) təsdiqnamələrin verilməsi üçün gəmi sahibi tərəfindən Administrasiyaya aşağıdakı sənədlər təqdim edilməlidir:

- əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin işləməsi nəzərdə tutulan gəmilərə dair Dövlət gəmi reyestrindən çıxarış;

- işə cəlb olunması nəzərdə tutulan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sertifikatları (diplomları) və xüsusi hazırlıq şəhadətnamələri;

- işə cəlb olunması nəzərdə tutulan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin sağlamlıq vəziyyətinin müvafiq vəzifəni tutmağa imkan verməsini təsdiq edən tibbi sertifikat;

- Azərbaycan Respublikasının ərazisində əcnəbinin qeydiyyatına alınması haqqında vəsiqə və ya Azərbaycan Respublikasının hüdudlarında istifadə edilməsi üçün vətəndaşlığı olmayan şəxsin şəxsiyyət vəsiqəsi;

- dövlət rüsumunun ödənilməsinə dair qəbz;

- əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağı altında üzən gəmilərdə gəmi heyəti üzvü vəzifəsində işləmələri üçün cəlb olunması zərurətini özündə ehtiva edən əsaslandırılmış müraciət;

- “Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” Beynəlxalq Konvensiyanın tələblərinə müvafiq olaraq dənizçiyə verilən sənədlərin təsdiqlənməsinə dair bu sənədləri verən dövlət tərəfindən müvafiq sənəd.

- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu (tərəfdar çıxdığı) beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq bağlanılması nəzərdə tutulan əmək müqaviləsinin layihəsi.

8.6. Aşağıdakı hallarda təsdiqnamənin verilməsindən imtina edilə bilər:

- “Azərbaycan Respublikasının Ticarət Gəmiçiliyi Məcəlləsi”nin 46-cı Maddəsinin tələbləri pozulduqda;

- Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağı altında üzən gəmilərdə gəmi heyəti üzvü vəzifəsinə cəlb oluna bilən dəniz nəqliyyatı sahəsində hazırlıqlı, təcrübəli və səriştəli Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları olduqda;

- bağlanması nəzərdə tutulan əmək müqaviləsi Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə və qanunvericiliyə uyğun olmadıqda
- təsdiqnamənin verilməsi üçün tələb olunan sənədlərdən hər hansı biri təqdim edilmədikdə;
- Administrasiyanın sertifikatın (diplomun) verilməsi ilə bağlı sorğusuna dənizçiyə sertifikat (diplom) verən dövlət tərəfindən müsbət cavab verilmədikdə.

IX. Yekun müddəalar.

9.1. Azərbaycan Respublikasında nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvlərinin ““Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom verilməsinə və növbə çəkməyə dair” Beynəlxalq Konvensiyanın tələblərinə uyğun olaraq hazırlanmasına nəzarət Administrasiya tərəfindən həyata keçirilir.

9.2. Azərbaycan Respublikasının nəqliyyat donanması gəmilərinin heyət üzvlərinə verilən sertifikatların (diplomların), xüsusi hazırlıq şəhadətnamələrinin və təsdiqnamələrin nümunələri əlavələrdə göstərilmişdir.